

Velp.

Den 13^{den} Augustus 1897 bezocht ik de gemeente Velp. Ik reed van Cuyk over Beers, Gastel en Escharen naar Velp, vandaar naar Graue en vandaar naar Nijmegen. Op het versierde raadhuis vond ik den burgemeester - secretaris met diens twee wethouders - Heel veel was er niet te bepraten. -

Te Velp zijn ± 80 Jesuiten op barriendal; zij vestigden zich daar in 1865; er is verder het moederhuis der Capucijnen; dat is daar gevestigd sinds ± 2 1/2 eeuw; verder nog een klooster van Redemptorinnen (± 45 vrouwen sterk).

De Rector der Jesuiten (met nog een ouder Jesuit), de rector der Capucijnen, die der Redemptorinnen, en de kapelaan der gemeente (de pastoor was ziek) versche- nen op mijne audientie. Veel bijzonders hadden ze niet te vertellen. -

Bij de oude moeder van den burgemeester (de vrouw van den vroegere burgemeester; de tegenwoordige burgemeester is ongetrouwd) ontbeet ik Stijlen Beijh. Bosch deed dat eertijds tweemaal. - Het goede mensch was er erg mede vereerd. -

De veldwachter van Velp is tevens veldwachter van Reek; de burgemeester van Velp (die tevens burgemeester van Reek is) vond dat een ongewenschte toestand; als de tegenwoordige stularis heengaat, hetgeen hij spoedig wil doen, - dacht de burgemeester in elk der twee gemeenten een afzonderlijke veldwachter te nemen. Velp betaalt den veldwachter nu met f 165.-; dat tractement zou dan f 300.- moeten worden. -

De zusters te Velp hadden een groote boeket gezonden.

De administratie van den ontvanger en die van den burgemeester - secretaris waren beide in zeer goeden bestand.

Den 11^{den} 1902 kwam ik weer in de gemeente. Ik reed van Cuyk over Beers, Gastel, Escharen en Graue naar Velp; van daar naar Reek; en daarna weer terug naar Cuyk.

Kelp.

Ook hier vernam ik, dat men zeer veel beter was geworden door het sluiten van den bovenmond van de Beerse Maas (de mond tusschen Cuyt en Katwijk). De Bovenmond liep vroeger veel eerder door de Beersedemond, omdat de laatste \pm 300 el. hooger ligt.

Deeldam. In deze tijd heeft men de polders Maas en Wijk willen opnemen in het „Groot Waterschap“. — Vooral door het verzoek van Stavio Walter is dat niet geschied. — Later toen men den Deeldam zou open maken, beoogden Maas en Wijk, dat ze van veel slechter conditie zouden worden. Eene commissie, bestaande uit bevoegde meesters Lijvers, Stavio Walter enz. trachtten te bewerken bij Raad, Raad en Raad, dat men Maas en Wijk nog zou opnemen in het Groot waterschap, en dat de Deeldam dan niet zou kunnen te liggen ter plaatse, waar die nu ligt, maar ten Oosten van den polder Maas, en ten Westen van Lijver. Dan beoogden de goede gronden van Maas open schade, terwijl de slechte gronden door de naam dezelfde schade zouden blijven behouden als nu. — Men wilde toen Maas en Wijk niet meer in het Groot waterschap opnemen, en de Deeldam werd opgelegd. — Als het water van de Maas, ten gevolge van hooge waterstanden op de Maas, niet kon loopen door de Lijversche sluis of de Velpsche sluis, dan loopt de Maas onder water, omdat de peeldam het water keert; dat gebeurde vroeger niet; het water vloede weg naar de Breede Oetring, Klammerspad enz. —

De polder van Wijk heeft als bleek geen belang bij den waterstand in den polder van Maas. — Wijk is een buitenpolder, en door een dijk van Maas afgescheiden. — Wijk behaalt mede in de besten van Maas, omdat het groot belang heeft bij den goeden toestand van de wegen in Maas.

De Lijversche sluis wordt onderhouden door Lijver; de Velpsche sluis, benevens de tochtlood van de sluis tot aan de Maas, door Maas en Wijk. — Het waterschap van de Maas, dat door die beide sluisen moet loopen, heeft op het onderhoud en beheer er van, geen invloed. —

Kelp.

Tot leedwezen van het gemeentebestuur krijgen arme menschen volop eten van het jessidenblaas. Dat heeft veele armen. Ze hebben zich nu reeds een tiental dergelijke gezinnen daare genestigd.

Klooster en gronden van Capucijnenklooster werden in deze tijd openafgevoerd; de polders werden echter niet verdooven. Hiert moesten de Daters alles van den Staat huuren; aan, van hetelijk betaalden ze $\text{fl} 50$. huur; later werd de huur prijs schreefelijk hooger, tot $\text{fl} 150$ toe; de bevoegde meesters van Kelp moest hoer blijven voor de Daters tegenover den Staat. — Voor korte jaren hebben de Daters hun blaas met de annexen terreinen en welken den waarde $\text{fl} 10.000$ van den Staat terug gekocht.

De Jezuïeten hebben een inrichting van hooger onderwijs; in 1700 deden drie examinandien afnissie examen voor de Utrechtsche Academie; twee hinner slaagden.

Den 20 Maart 1905 kwam ik weer in Kelp; ik was tevoren in Zeeland en in Velt gemeent, en ging later in Kavenstein slapen.

Ik verlandte audientie aan twee fraters van Stavio daal, aan den Pastoor Verlaeven met diens kapelaan (v. Kiel), en aan den Vicaris der Daters Capucijnen. Alom de Heeren mij niets bysonders te vertellen hadden onder, hield ik mij vrij langdurig met hen over algemene zaken. — De leden van den gemeenteraad waren goed over de gemeente verduid.

Van N. en W. vernam ik, dat de bouw van een lokaal ^{voor} een tweekluisige school $\text{fl} 7500$ moest kosten; dat aan de stichting daarvan dus niet te denken viel, wanneer er geen heel groot buitengewoon subsidie verduid werd.

De gemeentelijke dienst wordt, op kosten van het algemeen overbestuur, zeer voldoende waargenomen door Dr. Philips uit Zierikzee en Dr. Philips uit Lijver. — Het noodgedacht was overdoet door een slager gekocht, alvorens het vleesch in consumtie gebracht wordt; als de slager twijfelt, dan wordt in een veearts gekocht. — Volgens N. en W. gedraagt de veldwachter van de Ven

Velp.

zich thans zeer goed.

Over overbreeding van de leerplichtwet behoeft men geen pro-
cesfen verbaal te worden opgemerkt.

Ziet herhalingsonderwijs wordt slechts door twee leerlingen
gevolgd, van welke één het noemt van het loafet der school is.

Er bestaat nuwel een algemeen, als een parochiaal armbr.,
stuur. Beide besturen beschikken over vijf baldaandmiddelen,
de gemeente behoeft niet bij te springen.

Een roombaterfabriek; water wordt op de boerderij
gemakel., en door de boeren naar den mijn de lill gezonden.

Alle gronden rondom Velp waren geïnundeerd met
zeewater, ten gevolge van den hoogen waterstand op de
Maas. De Deldark werd het water niet meer; het
water liep er zcher 15 c. ll. hoog over heen. — Als het peul,
water maar voor half April weg is, dan doet het weinig
schade.

Den 5 April 1909 kwam ik weer in Velp; ik reed er
van station Ravenstein heen; bezocht daarna nog
Lgrave en keerde vervolgens via Ravenstein naar
den Bosch terug.

Ik verleende audientie aan den rector van Mariendaal;
hij kwam, met nog een Jesuit, te verwachten zijne opwachting
maken. — Van hem vernam ik, dat de Jesuiten, om
in de behoefte aan onderwijskrachten te voorzien, drie insti-
tutingen tot opleiding hebben, nl. Mariendaal, Maarbrichten
Anderbosch. In Mariendaal komen de jongens het eerst te
krijgen daar de geestelijken leeren aan, en blijven er twee jaar.
Elke klasse heb ongeveer 20 jongens stellen. —

Mariendaal dient tevens voor twee afgeleefde paters; die
loopen dan ook in Velp rond; naar het schijnt, mogen ze
niet bij de menschen in huis komen; maken geenszins
met iedereen in zijn dierwils weinig te doen met hem lot. —

Er zijlen een 25 broeders zijn; van deze hebben maar
zeer enkele de gelofte gedaan; de meesten worden daar toe
niet toegelaten; bij het minste wat er gebeurt, maken ze
weeggezonden kunnen worden.

Bij de Capucijnen zijn tien priesters en acht broeders;

Velp.

ze gaan de geestelijken in de buurt helpen, en zijn veel op
missie; in de regel zijn er niet meer dan drie priesters thuis.

De Redemptoristinnen zijn sinds ruim vijftig jaar in de gemeente;
van uit België kwamen een vijftal nonnen zich daar vestige.
Houwdelijk kwamen er ook nog Belgische novicen
bij; thans is er alles Hollandsch. Om er als novice
aangenomen te worden moet men minstens 6000 capi-
taal medebrengen; men neemt ook oudere dames aan,
dames van 40 tot 50 jaren; op het oogenblik is alleen
de weduwe Hendriks - Heymans uit Bunderdun
er als novice. — Er zijlen in het geheel een veertig
nonnen zijn; een nonnerector is er niet; als raadbeving
fungeeren de Capucijner paters.

Jesuiten behouden geen grondbelasting, omdat zij een
instichting hebben van hooger onderwijs. Bonaede
belasting behouden zij wel. Capucijnen en Redemptoristinnen
behouden alle belastingen.

Met B. en W. ging ik even de nieuwe gebouwde school
in oogenschouw nemen; het gebouwtje ziet er goed uit, beter
dan het meubilair; dat is overtuigend dreevig. Het een
beutengewoon tijds subsidie heeft men dat ook in orde
te krijgen.

Als veldwachter doet heeren dienst, een gepensioneerd bri-
gadier der Rijksveldwacht; de burgemeester is over hem
beutengewoon tevreden.

Den 10 April 1913 bezocht ik Lgrave en Velp.

Ik vond in Velp twee andere methanders dan in
1909. De gemeente is door partijchap verscheurd; alle
hen gevolge van het staken, het drijven en wijven van
Velthuisen, den tegenwoordigen gemeente secretaris
Toen Lgraves bevalde als flemische secretaris, wilde een
partij Velthuisen als raadbeving benoemen zien; dat mis-
lukte, van Klövel werd benoemd; haer namen de aan-
bringers van Velthuisen wraak, zetten den Raad om,
en brachten Velthuisen eerst in den Raad, en maakten
hem vervolgens methander. Toen van Klövel bevalde
als secretaris, wist Velthuisen in diens plaats benoemd

Velp.

Bij de aanstaande gemeenteraadsverkiezing zal de oude partij krachten, de aanhangers van Velthuisen weer uit den raad te werken.

Gemeente heeft zoo goed als geen eigendommen; enkele aren. — Maar hierden daar langs de wegen heeft lperwers nog al wat Canada's gepoot; daer zullen er een goede 300 staan, waarvan 150 over een jr. of vijf goed haalbaar; daar zijn er nu al bij, die wel f15 bek heb waard zijn. — Burgemeester maakte destijds een mooie kaart met beschrijving van die boomen, die is, jammer genoeg, op de secretarie niet meer te vinden.

Geneeskundige is Dr. Keenters uit Grave; men is over hem goed te weten.

Leenen, oud brigadier titulair der Rijksweldwacht (pensioen f340) is nog gemeente veldwachter; hij is niet te vetterig; in 1902 maakte hij 4 verbaalen. Van het proces verbaal, inder tijd door hem tegen den pastoor opgesteld, omdat diem hand achter een haas dreef, kwamen niets; het werd gedeponneerd.

Christens een 25 kinderen, van wie een 20 meisjes, gaan naar de byzondere scholen te Grave.

Herhalings onderwijs wordt geregeld gegeven. Voor een landbouw cursus valt men niet veel; een tuinbouw cursus zou wel nut kunnen stichten, omdat grond in Velp voor tuinbouw byzonder geschikt licht; burgemeester legde een 1/2 H A aspriges en een 1/2 H A rabarber aan; spracuet maak in dat de veiling te Vijmegen. — Tuinbouw cursus zal er wel kunnen.

Armaede wordt in Velp niet geleerd; daar is geen enkele bedelole. De Jesuiten geven ook niet meer zoo overstandig veel als weker, dat zij daardoor de armen lokken.

Spelukhig, dat er een omnibus rijdt van Grave naar station Novestein; men zou anders niet in Velp kunnen komen.

Velp heeft met veel samen eene coöperatieve roem. Bolenfabriek; die moet uitstekend werken. —

Velp.

Den 8 Augustus 1918 bezocht ik per auto van uit Grave de gemeenten Velp, Beers en Gassel. Sinds burgemeester Tiel in Velp den scepter zwaait, is in die gemeente de rede weer gekeerd en heeft daar alle partijchap een einde genomen. Het schijnt, dat oud-burgemeester lperwers veelal oorzaak was van allerlei plaatselijke onaannameheden; zoo vertelde de pastoor mij (Pastoor Verhagen), dat Mr. v. d. Ven hem voor een jr. of zes de gelaten bood voor eene geheel nieuwe kerk. lperwers gunde den Pastoor zijn nieuwe kerk niet, en agiterde tegen den bouw daarvan, door de menschen te suggereren, dat die kerk op eene andere plaats moest komen, dan waar de Pastoor die wilde bouwen. Er kwamen toen van uit Velp zoveel bezwaren en klachten over de plaats, waar die nieuwe kerk zou komen, dat de Bisschop zijne taessing introk en de Pastoor gedwongen was, de reeds gegraeven steunen voor de fundamenten weer dicht te gooien. De kerk had tegenover de Pastorie gebouwd zullen worden.

Burgemeester Tiel is bezig, de algemeene plaatselijke politie verordening van 1889 te hersien.

Er is nog geen register bij van de aan de gemeente toebehoorende boomen.

De Beeldern doet veel nut in April, Mei, October en November; des niettegenstaande verlaangt men sterk naar de ophooging van de Zomerstuiving van de Beerse Meas tot H. D. + H. D. — Als de Meas sluis moet gesloten worden, dan inundiert de Horssensche graaft in zeer korten tijd den geheelen Meas polder; (de Velthuis polder ligt buiten dijks). —

Gemeente zal wel niet aan het local spoorwegnet worden aangesloten. Voorheen vroeg van Velp f40.000. dat bedrag kan gemeente niet opbrengen. De Daters Jesuiten wilden in die som f2500 bijdragen, de Redemptoristinnen f1000. —

Veel meisjes uit Velp gaan in Grave op school; meerdere meisjes en jongens gaan naar de school te Beek. Het landbouwonderwijs, te Grave gegeven, wordt door 13 leerlingen uit Velp gevolgd.

Velp

Van uit den Bosch bezocht ik den 16 Juni 1922 Grave, Velp en Veele.

De laatste raadsverkiezing bracht drie nieuwe Raadsleden. Wethouder van Cresay, die meer dan 20 jr raadslid was, behoorde tot de slaecht offcers; hij kwam om gekozen te zijn, $\frac{1}{2}$ stem te kort! In Velp zijn twee partijen: de bewoners van rechts, en die van links van den Rijks straatweg!

Het Rijks premie werden twee werkingen gebouwd.

B. en W. meenen, dat Velp financieel kan blijven bestaan. Het belastbaar inkomen over 1920/21 bedroeg $\text{fl } 1.345.24$; daarvan wordt thans 6% afgeheven; het volgende jaar wordt dat 5%. — Bij de Jesuiten (v.d. ^{voor $\text{fl } 5000$} ~~Kylen~~) en bij de Nelempthoristinnen (Merroux ^{voor $\text{fl } 20.000$} ~~Merroux~~) zijn er enkele, die vrij hoog in de belasting bijdragen.

Velp heeft thulemaal geen hofde wegen te onderhouden.

De veldwachter doet goed zijn plicht.

Er is een zuig- en persstomp, maar in den regel geen water.

De bestand van de arbeiders is goed; geen werkloosheid.

De boeren waren veelal op hun eigen; minstens 80% zeker geen 30% heeft zijn boerderij vrij!

1 Januari 1921 stond er $\text{fl } 47.000$ op de boerenbank; sinds werd er $\text{fl } 24.500$ gebracht, en $\text{fl } 33.200$ gehaald. Op 1 Januari 1922 stond er nog $\text{fl } 35.661$. — Van voordrachten was verstrekt $\text{fl } 10.600$; twee voorschotten van $\text{fl } 2500$; een van $\text{fl } 1500$; de rest waren kleine bedragen.

Er werd een nieuw fabrieksregister aangelegd van de beplantingen langs de wegen; dat moet nu uitsluitend in orde zijn; de zijden (overleden) heeft de gemeente niet.

Het levensmiddelenbureauf kostte $\text{fl } 2000$. —

Over secretaris Velhuisen is men goed tevreden; hij staat niet meer.

Velp

De larger onderwijs wet 1920 kost aan de gemeente geen geld; er wordt uitsluitend openbaar onderwijs gegeven; 30 kinderen bezoeken de openbare school; 15 gaan naar Grave, 6 naar Veele en 2 naar Escharen.

Finbouwonderwijs wordt in Grave gegeven.

De cooperatieve stoomzuivelfabriek staat in Veele; gaat bijzonder goed; kapitaal geheel afgelast; geen schuld behalve het inleggeld der deelhouders, dat moet terug gegeven, als iemand de gemeente verlaat en dus geen deelhouder meer kan zijn; — 700 kaaien. —